

Limerikon II

Limeryk (ang. limerick, od miasta Luimneach w Irlandii) - miniaturka liryczna; zabawny, groteskowy wierszyk o skodyfikowanej budowie:

- pięć wersów o ustalonej liczbie sylab akcentowanych (w klasycznym limeryku wersy I, II i V liczą po trzy zestroje, a wersy III i IV - po dwa),
- układ rymów aabba,
- nazwa geograficzna w klauzuli pierwszego wersu (podstawa rymu a), to ona "rządzi" utworem (i jest wyzwaniem dla układającego limeryk).

Pod względem treści jest rymowaną anegdotą, ma też zwykle stały układ narracji:

- wprowadzenie bohatera i miejsca, w którym dzieje się akcja, w pierwszym wersie,
- zawiązanie akcji w wersie drugim (często wprowadzony jest tu drugi bohater),
- krótsze wersy trzeci i czwarty to kulminacja wątku dramatycznego,
- zaskakujące, najlepiej absurdalne rozwiązanie w wersie ostatnim.

Limerikonka (limeryk + ikonka) - wierszyk o budowie limeryka opisujący osobę, zwierzę a nawet rzeźbę. (©ebs)

* * *

Homer (prawdopodobnie ur. w Smyrnie, zakłada się, że żył w VIII wieku p.n.e.)

*Ten ślepy pieśniarz z prowincji greckiej,
syn boga z nimfą z rzeki tureckiej,
w swych eposejach
śpiewał o dziejach
upadku Troi, klęsce zdradzieckiej.*

Pitagoras (ok. 572 p.n.e. na Samos lub w Sydonie w Azji Mniejszej - ok. 497 p.n.e. w Metaponcie)

*Ten miłośnik mądrości, postać grecka,
znany każdemu uczniowi od dziecka,
bez jego twierdzenia
nie ma powodzenia
boska geometria czy szkoła świecka.*

Herodot (ok. 484 p.n.e. w Halikarnasie, obecnie Bodrum w Turcji - ok. 426 p.n.e. w Turioj lub Atenach)

*Ten dziejopisarz z Halikarnasu,
kronikarz ludów, cudów i czasów,
historyk wojen,
świat toczy boje,
a on się dziwi światu z Parnasu.*

Tukidydes (między 471 p.n.e. a 460 p.n.e. w Atenach - między 404 p.n.e. a 393 p.n.e. tamże)

*Ten polityk z greckiej stolicy
wiedział, co się wśród żywych liczy,
nie boska wola,
lecz ludzka dola,
trochę szczęścia, trochę goryczy.*

Sokrates (4 czerwca 469 p.n.e. w Atenach - 7 maja 399 p.n.e. tamże, dni narodzin należy traktować umownie)

*Pewien filozof z Aten
miał swój życiowy patent:
w głupstwa nie wierzyć,
już lepiej nie żyć,
wolność zaletę ma tę.*

Platon (427 p.n.e. w Atenach lub na wyspie Eginie - 347 p.n.e. w Atenach)

*Ten filozof zrodzony na Erynie,
wyćwiczony w myśleniu i czynie,
w formie dialogów
wyzywał bogów,
pamięć jego na wieki nie zginie.*

Wergiliusz (15 października 70 p.n.e. w Andes koło Mantui - 21 września 19 p.n.e. w Brindisi)

*Ten poeta z Galii Cisalpejskiej,
gdyby został w swej posesji wiejskiej,
nie spotkałby Mecenasa,
nie opisał Eneasza,
nie byłoby cicerona piekieł.*

Tacyt (ok. 55 prawd. w Galii - 120)

*Ten rzymski ojciec historii z Galii,
spisywał dzieje z bliska i z dali,
byle bez złości
i stronniczości,
fakty z odległych czasów ocalił.*

Muhammad Ign Musa Al-Chuwarizmi (ok. 780 w Chiwie - ok. 850 w Bagdadzie)

*Ten perski matematyk z Chiwy
nie używał zera dla zgrywy,
zero to nie nic,*

to wcale nie wic,
cyfra z zerami konto żywi.

Al-Masudi (ok. 896-956)

*Ten arabski historyk z Bagdadu,
nie posiadał opcji gadu-gadu,
by poznać ludzi,
musiał się trudzić,
świat przewędrował od Chin do Czadu.*

Gall Anonim (ur. w XI w. - po 1116)

*Ten kronikarz bez miejsca urodzenia,
wędrowiec bez nazwiska i imienia,
lecz choć anonim,
wiadomo o nim,
że sumiennie spisał polskie zdarzenia.*

Wincenty Kadłubek (po 1150 według tradycji we wsi Karwów koło Opatowa - 8 marca 1223 w Jędrzejowie)

*Ten zakonnik z Karwowa pod Opatowem
od gromadzenia faktów miał błędną głowę,
dzieje pradawne,
jawne, niejawne,
w historię Polski wplatał bajdy ludowe.*

Marco Polo (15 września 1254 w Wenecji lub Korčuli - 8 stycznia 1324 w Wenecji)

*Ten dzielny podróżnik-Wenecjanin,
dotarł do najdalszych świata granic,
ileż dziwów opisał,
ileż historii słyszał,
ileż z obcymi wychylił szklanic...*

Dante Alighieri (w maju lub czerwcu 1265 we Florencji - w nocy z 13 na 14 września 1321 w Rawennie)

*Ten wybitny poeta florencki
wpadł raz na pomysł wręcz sakramencki,
zstąpi do piekieł,
przekroczy rzekę,
opisze boski byt dekadencji.*

Jan Długosz (1 grudnia 1415 w Brzeźnicy - 19 maja 1480 w Krakowie)

*Ten duchowny ze wsi Breźnica,
historycznej wiedzy skarbnica,
na dworze króla,
zużywał pióra -
tak powstała dziejów składnica.*

Pierre de Fermat (17 sierpnia 1601 w Beaumont-de-Lomagne - 12 stycznia 1665 w Castres)

*Ten matematyk z Beaumont-de-Lomagne
sformułował był kilka ważnych zdań,
twierdzenie Fermata
dotarło do świata
po trzech setkach lat, moc czekała nań.*

David Hume (26 kwietnia/7 maja 1711 w Edynburgu - 25 sierpnia 1776 tamże)

Pewien historyk z Edinburgh
Nad źródłem wiedzy dumał wiele.
Jego konkluzja:
Rozum? Iluzja!
Świat obiektywny? Serca trele!*

(*wym. 'ɛdɪn,bərə)

Jędrzej Kitowicz (między jesienią 1727 a 1 grudnia 1728 prawd. w Wielkopolsce - 3 kwietnia 1804 w Rzeszycy)

*Ten duchowny z wielkopolskiej wioski
obyczaję, zabawy i troski,
wiernie opisał,
co widział, słyszał,
życie Polaków zwykły i boski.*

Jan Potocki (8 marca 1761 w Pikowie - 23 grudnia 1815 w Uładówce koło Pikowa)

*Ten syn magnata z małego Pikowa,
pisarz, a powieść jego szkatułkowa,
co przeżywał,
to spisywał,
czego nie przeżył, to dofantazjował.*

August Ferdinand Möbius (17 listopada 1790 w Schulpforte - 26 września 1868 w Lipsku)

*Ten matematyk z niemieckiej Schulpforte
sławny za życia, sławniejszy post mortem,*

*splółt swoją wstęgę,
w przemyślny węzeł,
że nie rozplączesz, jeśliś nie jest czortem.*

Théodore Géricault (26 września 1791 w Rouen - 26 stycznia 1824 w Paryżu)

*Ten malarz od "Tratwy Meduzy" z Rouen
rzeźbił też bardzo dobrze, czyli très bien,
jego los, konie,
taki też koniec,
spadł i zakończył na ziemi jazzz...dę... tę...*

Fiodor Dostojewski (11 listopada 1821 w Moskwie - 9 lutego 1881 w Petersburgu, Imperium Rosyjskie)

*Ten pisarz-gigant z carskiej Rassiji
wpadł w nałóg grania, żartoczej żmiji,
grał i przegrywał,
wszystko spisywał,
tak zgłębiał ducha filozofiji.*

Heinrich Schliemann (6 stycznia 1822 w Neubukow - 26 grudnia 1890 w Neapolu)

*Ten odkrywca-pasjonat zrodzon w Neubukowie
był uparty jak osioł i miał końskie zdrowie,
a choć umarł na ucho,
to nie przepadł na głucho,
nie jedną, dziewięć Troi zostawił po sobie.*

Claude Monet (14 listopada 1840 w Paryżu - 5 grudnia 1926 w Giverny)

*Ten malarz wychowany w porcie Le Havre
eksperymentował z rozświetlaniem barw,
jego nenufary,
cudne pędzla czary,
nie malował tak nawet i mistrz Constable.*

Joseph Pulitzer (10 kwietnia 1847 w Makó na Węgrzech - 29 października 1911 w Charleston w Karolinie Południowej)

*Ten dziennikarz z węgierskiego Makó
ustanowił nagrodę za jakość,
nagroda rzecz ważna,
zwłaszcza gdy pokażna,
jak trafiona w ruletkę w Monako.*

Herbert George Wells (21 września 1866 w Bromley - 13 sierpnia 1946 w Londynie)

*Ten brytyjski wizjoner z londyńskiej gminy,
uczył go "Darwin's Bulldog" i to nie kpiny,
podróżnik w czasie,
na wszystkim znał się,
ludzi z pewnością Bóg nie ulepił z gliny!*

Maria Salomea Skłodowska-Curie herbu Dołęga (7 listopada 1867 w Warszawie - 4 lipca 1934 w Passy)

*Ta pani chemik z Warszawy -
wokół jej życia moc wrzawy,
Noblem wstawiona,
opromieniona
- świeci nam jeszcze spod trawy.*

Victor Klemperer (9 października 1881 w Landsberg an der Warthe, dzisiaj Gorzów Wielkopolski - 11 lutego 1960 w Dreźnie)

*Pewien Żyd z Landsberga znad Warty,
Niemiec zarazem, człek uparty,
gardził nazizmem,
walczył z rasizmem,
dzień za dniem spisał nie na żarty.*

Pola Negri (3 stycznia 1897 w Lipnie - 1 sierpnia 1987 w San Antonio)

*Ta wielka gwiazda niemego kina -
miejsce narodzin: polska miejscina -
choć nic nie mówiła,
spojrzeniem zwodziła,
zwiodła Chaplina i Valentina...*

Clark Gable (1 lutego 1901 w Cadiz - 16 listopada 1960 w Los Angeles)

Ten przystojniak z wioski Cadiz w stanie Ohio
dawno zmarł, a "Przeminęło z wiatrem" wciąż grają!
Te jego oczy!
I jak on kroczy!
Coraz to młodsze kobiety się w nim kochają.*

*(*czyt. ohajo)*

Andrzej Wantuła (26 listopada 1905 w Ustroniu - 15 czerwca 1976 w Warszawie)

Ten luterański biskup z Ustronia,

*proboszcz, gdzie luterańska Polonia,
tak w sensie ścisłym
wikariusz Wisły,
kochała księdza wiernych kolonia.*

Adam Bahdaj (2 stycznia 1918 w Zakopanem - 7 maja 1985 w Warszawie)

*Ten uwielbiany pisarz z Zakopanego,
ha, tu wspomnieć trza, że tłumacz z węgierskiego,
w wakacjach z duchami,
HUUU, prześcieradłami
straszy i bawi każdego od małego.*

Ryszard Kapuściński (4 marca 1932 w Pińsku - 23 stycznia 2007 w Warszawie)

*Pewien śmiały reporter z Pińska
ruszył w świat, cel: prowincja chińska.
Lecz trafił w mur
Chińczyków chór -
cholerna mowa mandaryńska!*

Sophia Loren (*20 września 1934 w Rzymie)

*Pewna bella signorina z Pozzuoli,
niezrównana heroina w każdej roli,
z ludu dziewczyna,
dumna hrabina,
nie było roli, która jej nie przystoi.*

Norman Davies (*8 czerwca 1939 w Bolton)

*Ten brytyjski historyk z Boltonu,
nie jest w posiadaniu swego klonu,
ale dwie dusze ma,
odtąd go Polska zna,
do dzieł sporo zebrał w Polsce plonu.*

Jan Nowicki (*5 listopada 1939 w Kowalu k. Włocławka)

*Ten aktor z Kowala koło Włocławka
wie, że sława, film, to ledwie migawka,
bycie z przyjacielem,
to dopiero wiele,
tak siedzą vis-à-vis, wódeczka, kawka...*

Stanisław Barańczak (13 listopada 1946 w Poznaniu - 26 grudnia 2014 w Newtonville)

*Temu poecie i tłumaczowi z Poznania
życie nie skąpiło bogactwa poznawania,
Polska, emigracja,
obcych słów narracja,
w zdrowiu i chorobie ćwiczył cud oddychania.*

Jerzy Pilch (*10 sierpnia 1952 w Wiśle)